

RA-59

Экз. № 745.

II.

USKLIK

Lambakarjane Josef.

Keikile innimestele,
iseseärranis sullastele ja orja tüdrukutele
ello õppetuse täheks.

Bibliotheca
universitatis
Dorpatensis

RA 59.

Sedda ramatud on väljaannud
Kristjan Pridrik Janter.

49

Tallinnas,
trükkitud Lindmorsi kirjadega.

[1838].

Von dem Ehrländischen Evangelisch: Lutherischen
Provincial:Consistorio wird hierdurch attestirt, daß
in vorliegender Schrift nichts gegen die heilige
Schrift und gegen die Grundsätze der Augsburgerischen
Confession enthalten ist.

Reval, Dom, den 12. August 1838.

In Namen des Ehrländischen Evangelisch:
Lutherischen Provincial:Consistorii

Arnold Friedr. Joh. Knüpper,
Assessor Consist.

(L. S.)

Chr. Heinr. Hörschelmann,
Consist. Secr.

Der Druck ist unter den gesetzlichen Bedingun-
gen gestattet.

Dorpat, den 23. August 1838.

(L. S.)

M. v. Engelhardt,
Censor.

2/26308

Lukasfe Ewangel. 11, 28.

Jesüs ütles: „Snsad on need, kes Jummalal
Sanna kuulwad ja sedda tallele pannewad.“

Joannesfe Ewangel. 8, 31. peat. 14, 21–26.

„Kui teie minno Sanna sisse jäete, siis
ollate teie tõeste Minno jüngrid. — Kellel
minno kääsosanad on ja peab neid, se on
se, kes mind armastab. — Kui legi mind ar-
mastab, kül se peab Minno Sanna, ja Minno
Jäsa armastab tedda, ja Meie tahhame tulla ja
ello akset temma jure tehha. Kes Mind ei ar-
mastab, se ei pea Minno Sanna, ja se Sanna,
mis teie kulete, ep olle mitte Minno, waid selle
Jäsa, kes Mind on läkitanud. Sedda ollen
Minna teile välinud teie jures olles; agga se
Trööstia, se Pühha Waim, kedda Minno Jäsa
tahhad läkitada Minno nimmel, sesamma peab
teid õppetama keik ja teie mele tulletama keik,
mis Minna teile ollen ütelnud.“

Joannesfe Ewangel. 13, 34. 35.

Ut kääsosanann annan Minna teile, et teie
teine teist peate armastama, nenda kui Minna teid
ollen armastanud. Sesammast tundwad keik, et
teie Minno jüngrid ollate, kui teil armastus on
isefesteks.“

Ullik Lambakarjane Josef.

Monne aasta eest koristas Jummal Sak-
samaal ühhe poisilapse isä ja emma siit ilmast
ära. Selle lapse nimmi olli Josef. Sedda
waest last wöttis üks tallopoeg ennese jure, ja
kaswatas tedda ülles. Sesamma tallopoeg
prukis tedda omma lomade jures karjapoisiks,
ja ei läkitand tedda ei ühhegi koli. Nenda
kaswis temma ilma koli õppetusefeta ülles.

Agga lapsel olli siiski suur himmo ja taht-
mine middagi õppida. Kui ta teisi lapsi
näggi koli minnewad, siis ta õhkas sagedaste
üteldes: Kui minnagi teiega ühhes woiksin
koli minna! Kui suur teie õn, et teie woite
middagi õppida! Se suur õppimisse himmo
ei jätnud tedda mitte rahhule, enne kui temma
ühhe arwitsa ramato ennesele sai murretseda.
Et temmal ennesel nüüd kül arwitsa ramat olli,
agga siiski aega ei olnud koli minna, pallus
ta karjatsed, kes temmaga ühhes lomadega
karjas ollid, et need tedda wöttaksid õppetada
tähti. tundma. Karjatsed leggid sedda hea
melega, ja nemmad ei õppetanud tedda mitte
üksipainis need tähhed tundma, waid ka wes-
rima ja folklo luggema. Ja et ta nende õp-
petust sure holega tähhele panni ja sure him-
moga pääw päwast ikka ennam püdis jure

õppida, siis joudis temma omma holelikko õp-
pimissega ni kaugele, et ta wimaks õige heaste
moistis luggeda. Nüüd kerjas temma enne-
sele ühhe wanna Ewangeliummi ramato. Sed-
da wöttis ta karja minnes kasa, lugges sag-
gedaste sure himmoga seält seest, ja koggus
ennesele sedda wisi ikka ennam Jummal
Sanna tundmist.

Pärast sedda wöttis üks lambakarjaper-
remees Josef it ennese jure ja õppetas tedda
wähja ühheks targaks ja õsawaks lambakar-
jatsiks. Sesamma karjaperremees forwis tem-
male ka ennam head ja kasso, kui se tallopoeg,
kes tedda esiteks ennese jure olli wõtnud
kaswatada, sest temma tundis suurt rõmo
Josepi õppimisse himmo pärast. Temma
murretses temmale ühhe Piibli Ramato, laskis
tedda sagedaste kirrikus käia, ja püdis mitmel
muul wisi, temmale head tehha ja kasso sata.

Nisugguse wagga kaswatamisse läbbi sai
Josef ennesele mitte üksipainis kaunist Jum-
mala Sanna tundmist, waid se tundminne
fatis ka head wilja. Temma teggi sagge-
daste palwet Jummal meie Onnisteggia pole,
et Temma tedda omma Waimoga walgustaks
ja kinnitaks, ning nenda hakkas ikka ennam
ja ennam Jummal pühha rahho ja arwas-
tus temma süddamesse asuma, ja õige usk
Jesusse Kristusse sisse temma sees ellama ja
wallitsema.

Et nisuggune hea luggu temma süddamega
olli, sedda näitas peagi temma wäljaspidine
ello ülles. Temma sai monne aasta pärast

omma tenistusfest lahti, ja läis ühhe teise karjatse jures ennesele tenistust otsimas. Sed-
dawi juhtus temma ühhe jummalakartlikko
lambakarja perremehhe jure tullega, selle nimmi
olli Eröder, ja selle wasto ütles temma:
„Kas teie ennesele üht sullast ei tarwita?“

Sesamma Karja perremees Eröder was-
tas: Praego ei tarwita ma ennesele kül weel
mitte sullast. Agga kes sinna siis ollud, ja
kust sa tulled?

Josep wastas ja ütles temmale sedda:
jut läks ifka pitkemale, nenda et Josep tem-
male leif omma elloluggu ülesrääkis.

Kui Eröder Josepi elloluggu sai kuul-
nud, siis läks ta temma melest ni armsaks,
et ta tedda nüüd lohhe hea melega ennese jure
sullaseks tahtis wotta. Ja ta ütles ta wasto:
Kas sa tead, mul ei oleks kül ühtigi sullast
tarwis, agga ja sinna ifka minno jure. Sest
mul on kül üks sullane; agga se ei olle mitte
diete mo mele pärrast. Sepärrast tahhan ma
tedda tenistusfest lahti lasta, ja sinna woid
siis temma asemel mind tenida.

Josep wastas: Kui nenda on, siis hoidko
mind armas Jummal sedda teggemast; sest
minno pärrast ei pea ei ial ükski leiwast lahti
sama. „Kül minno Jummal, kelle peale ma
kindlaste lodan, ka minno eest murretseb.“ Ja
nende sannabega läks Josep uksest wälja.

Eröder hädis weel sure healega tedda
taggasi, üteldes: „Et kule ifka, kule weel, mis
minna sulle ütlen.“

Josep hädis temma wasto: „Ei mitte, ei
mitte!“ aitago teid Jummal! ja ta läks nenda
omma teed eddasi. Kui ta nelli wersta maad
sedlt paigast sai ärraläänud, siis juhtus ta
ühhe teise perremehhega kokko, kes sullast tar-
witas, se wöttis tedda ennese jure tenistusse,
ja seäl olli temmal wägga hea tenida.

Pärrast sedda olli se Karja perremees Erö-
der sedda luggu omma Koolmeistrile rää-
kind. Agga Koolmeister wastas temmale:
Jah, Josep on sega tõsist waggadust, tõs-
sist jummalakartust ja kindlat lotust Issanda
peäle ülesnäitnud.

Karjaperremees Eröder ütles: Agga
kas se mitte üks liig jummalakartus ei olle? —

Koolmeister wastas: Ei mitte, sest Jum-
mal käsib kunnemas käskus: „Sinna
ei pea mitte himmustama omma liggiinesse
wæst, sullast, ümmardajad, weiksid, egga
muud, mis temma pärrast on.“

Karjaperremees Eröder. Et meie ei
pea mitte himmustama, se on isse assti, agga,
egga Josep ei olle himmustanud, et minna
omma sullast ennese jurest pidin lahti lastma
temma pärrast; waid se olli minno tahtminne,
minna isse ollen ommast heast melest sedda
tenistust Josepile pakkund.

Koolmeister. Hea kül, temma oleks ka
woinud, selle teise asemele sinna jure sullaseks
minna, ilma et meie tedda sellepärrast ollek-
sime tohtinud hukkamoista. Agga kui temma
se teise sullasse asemele tenistusse oleks läi-
nud, eks siis temma ennese siidametunnistus
temmale sedda mitte ep oleks ette heitnud ja

— 8 —

tedda hukka moistnud, et sedda teist sullast
temma pärrast tenistusfest lahti lasti; ja üks
temma ei olleks siis mitte se sure Jēfanda
Kāssosanna wasta teinud, kes ütleb: Sinna
pead omma liggimest armastama kui isis-
ennast. (Matt. 22, 39.) „Keik nūūd, mis
teie ial tahhare, et innimesed teile peawad
teggema, nendasaminoti tehke ka teie neile.
(Matt. 7, 12.) Nenda kui meie tahhame, et
teine ei pea meie kahjo teggema ja meie tenis-
tuēse ja leiwa sisse tulles, kui sedda temmale
ka saaks paklutud, nenda ei pea meie siis ka
mitte teise tenistust ja leiba wāstowōtma, kui
teine se lābbi ilma tenistusfetta ja ilma leiwata
jāōb, olgo ka, et sedda meile peaks paklu-
tama. Jōsep nāitis sel kombel tōsist jum-
malakartust ja tōsist Jummalas ja liggimesse
armastust ūlles. — Temma armastas ennam
Jummala Sanna piddada, kui omna ennese
kasso nouda. Sepārrast woib ta ka seāl koh-
has, kus ta nūūd tenib, ilka rōōmfaste ja
kindlaste Jēfanda helde abbi peāle lota ja se
peāle julge olla, et Jēfand ei ial tedda mahha
ei jātta, waid iggapiddi temma ello tarwiduste
eest wōttab muretsefeda ja tedda nenda sata,
et keik asjad temmale peawad kassuks minne-
ma, kuida Apostel Paulus ütleb: Et keik
heaks tulles neile, kes Jummalat armasta-
wad. (Rom. 8, 28.) Jah, tōest, nisugguse
wagga ello peāl hingab Jummalas aialik ja
iggawenne õnnistamine. Ka sedda kinnitab
Apostel Paulus, üteldes: Jummalas kareus
sabad keikile asjadele kasso, sellele on sellesin-
narse ja tulleswa ello roetus. (1 Tim. 4, 8.)

— 9 —

Agga need, kes ūllekohtusel kombel lihte
asja ehk kohta ennesele pūūdivad sada, need
ei sa mitte sedda õnne kätte, mis nad arwasid
sawad. — Minna ollen monda innimest tun-
nud, kes sallaja kelepelsmisese- ja laimamisese-
ga, kes isseennese kitlemisese- ja mu kawwala- ja
ūllekohtuse kombega, teise au ehk warra, teise
asja ehk tenistust, ennesele pūūdšid sada; agga
wimaks, kui nemmad sedda kätte said, siis
ei sanud nemmad se lābbi ommetige mitte
tedda õnne ja rahho, egga sedda kasso ja õn-
nistamist tunda, mis nad omma pessikko him-
mo sees arwasid sawad. Sest kui nemmad
nattokesse aia nisugguse tenistusse sees said
olnud, siis hakkasid nende leiwawannemad
ehk ūllemad neid pōšgima, ei teinud neile ennam
sedda head egga maksnud neile sedda palka,
mis nemmad essteteks neilt loošid sawad; ka
said nemmad lūhhikesse aia pärrast teotud ja
ommast tenistusfest lahti lastud, ja wimaks
moistis Jummalas Sanna ja nende omna
sūddane tunnistus neid hukka, et nemmad
sedda tenistust nisuggusel ūllekohtusel kombel
ennesele ollid noudnud.

Ka monningad leiwawannemad on seddawisi
teinud. Kui nemmad nāggid et kellesgi ūks
tru, moistlik, hōlikas ja wirt sullane ehk ūm-
mardaja olli, siis pūūdšid nemmad nisuggust
head teniat omma leiwawannemattest ennese
jure arwaawatelleda ja ūllesid sesamma wasto:
Tulle minno jure — minno jures on sul igga-
piddi parrem ja lahkem ellada, ja ma tahhan
sinnule ka ennam palka anda. Kui nūūd se
sullane ehk ūmmardaja sedda nou wōttis nende

jure miina, siis leidfid nemmad, et se tenia mitte ni hea ei olnud, kui temma nende endiste leiwawannematte melest olli. Kelle sü se olli, ei sedda tea. Sest kui nad, ühhes tous olles, teine teist diete tundma said, siis leidis teine teist sandima ollewad, kui ta enne olli arwanud, ja wimaks lahkusid mollemad pahha melega teine teisest ärra. Nenda on ikka nähha olnud, et Jummal nisuggust üllekohtust kassopüüdmist mitte ei õnnista.

Agga hopis parrem ja õnsam luggu on nendega, kes õigust taganondiwad. Oh mis rahho ja õnnistust sawad need tunda, kes Jummal Sanna ja Pühha Waimo jubhatamisje järrele ommad inõtted, himmud ja ello kumbed aiawad! Tulgo nende kätte, mis rahhes, nemmad ei karda ühtegi, sest nad reädwad, et Jummal iggal atal nende poolt ja nende abbits on.

Karjaperremees Eröder. Agga minna pannen sedda Josepit wägga immeks, et temma ilma õppetamatta, ni targaks ja waggaks on läinud!

Koolmeister. Jah, se tulleb kül tõeste immeks panna, ja wägga arwo on sedda innimest leida, kes omma tõessise Jummal armastusfega teistele nisuggufeks kauniks õpetusje tähheks on. Agga temma elokumbed näitawad sedda ka ülles, mis suurt ja wäggemat tööd Jummal Sanna selle süddame kallal teeb, kes seddasamma süddamest püüdwad õppida ja truiste selle järrele ellada; sest üksipäinis Piibli Namato luggemisse läbbi

on nisuggune kallis tundmine ja jummalakartus Josepi süddamesse asfunud. Nenda on ka ni mitto muud innimest Piibli Namatut luggedes nisuggust jummalikko tarkust ja jummalikko meelt ennesele saand. Sesamma luggu olli ka õnsa Lutterusfega. Kust tulli temma süddamesse se jummalik tundmine, se õige usk, se suur julaus ja se kindel meel, mis temmast leiame? Kust maiast kui Piibli Namatust, mis temma ni sure armastusfega ja tullise himmoga lugges!

Karjaperremees Eröder. Ja omme-tige kartwad monningad innimested Piibli Namatut luggedes. Wast hilja kuulsin minna ütlewad, et nende süddames, kes saggedaste Piibli Namatut loewad, peab liig-usk tousma, ja et nemmad isfi peawad ekstiusse sisse satuma ja ka teisi ekstimata, ja et monningad nendest peawad hakkama jamsima.

Koolmeister. Sedda ei woi kül mitte salgada, et Piibli Namatut ka kahjoteggewa wiisil woib luggeda, sest keigest sest woib kahjo tulla, mis mitte nenda ei prugita, kui kohhus on. Se keige parrem rohhi lähhab kihwtiks, kui sedda mitte õigel wiisil ei prugita. Piibli Namato luggemisse jures tulleb keige ennamiste sedda tähhele panna, mis asja ehk mis nou pärrast kegi sedda sowib luggeda. Monningad loewad Piibli Namatut wastase melega, need leidwad ka seält seest ni mitto õpetust, mis nende pöratsje mele ja pattuste himmude wasto läib, sest et Jummal Sanna pattused himmud hukkamoistab. — Teised loewad Piibli Namatut üksnes aia witeks,

egaga woi siis seddawissi mitte tössist kasso seält seest omma hingele leida. Agga hopis teine luga on sellega, kes Piiblit ükspäinis se nou- ja himmoga loeb, et temma Jummalat ja Temma pühha tahtmist tahhab õppida tundma ja ennast õiges uskus sa ello pühhitsemisess kinnitada. Misuggune luggemine ei woi et ial ilma kassota jada, issearranis siis, kui meie seäl jures Isanda pole õhkame ja Sedda pallume, et Temma omma Pühha Waimoga meid walgustaks, ärrataks ja kinnitaks.

Karjaperremees Eröder ütles: Jah, se woi ka käl tössi olla. Se on mul nüüd õige armas, et Josep meie liggidal ennesele tenistusse kohha on sanud. Küllab meie nüüd kuulda same, kuida temma ennast pärrast sedda üllesnäitab.

Käl aega pärrast sedda olli se Karjaperremees Eröder kuulda sanud, et se uus perremees, sedda nüüd Josep tenis, ükstord Josepi peäle olli wihaстанud, — ja se olli sest tulnud: Perremees olli sedda käftnud lambad ühhe woõra karjama peäle aiada, (nenda kui monningad üllekohtused karjaperremehhed sedda tewad.) Agga sedda ei tahtnud Josep mitte tehha, waid ta olli omma perremehhe wasto ütteinud: Ei se ep olle mitte õige — armas Jummal ei tahha sedda mitte. Need innimesed peawad käl muudogi jo omma waesusse pärrast waewa tundma; kui meie nüüd omma lammasstega nende karjamaad aitame paljaks sõta, siis teme neile sega suurt kahjo, ja se ei woi mitte Jummal

mele pärrast olla. — Temma perremees jõi se peäle wait, ehk need sannad temmale käl pahhandusseks ollid.

Nenda sammoti olli Josep ka omma perremehhe teist sullast nomind. Selle sullase nimmi olli Martin. Sesamma Martin olli weistele ennam sõmist etteannud, kui sedda olli kástud. Kui Josep sedda tähhele panni, siis ütles temma ta wasto: Kule sa Martin, ei se ep olle mitte õige. Sedda ei pea sa mitte teggema.

Martin wastas: Minne iikka, sa jõe, egga minna sedda isseennesele wõtta. Ma aunan sedda omma perremehhe lomadele.

Josep. Agga sinna teed ommetige sega omma perremehhe kasso wasto; kule mis Pühha Kirri ütles: Sullased, kuulge teie asjus nende sanna, kes teie issandad on lihha polest. (Kol. 3, 22). Jummal tahhab, et sullased omma issandatte ehk perremehhede sanna peawad kuulma teie asjus, mis mitte Jummal tahtmissesse wasto ei olle.

Martin. Mils sa nüüd sedda weilest tühja asja ni sureks tõstad!

Josep. Siimule näitab se käl üks weienne assi ollewad, agga mõtle iikka se peäle, et sinna Jummal kasso järtele „omma liggimest pead armastama kui isseennast.“ (Matt. 22, 39). Ming kui sinna omma liggimest kui isseennast armastad, kas sinna siis temmale sowid melepahhandust, murret ja kurbdust tehha? Wata nüüd, kui so perremees süggise on wäljaarwanud, kui paljo

temma omma weiste sõmararrandusfest iggal päwal woib kullutada, et se kerwadeni ette lööb, ja sinna annad ülle kääso weistele roh- kemaste ette; kui nüüd toido warra kerwade enne aega otša lõppeb, kas siis sinno perre- mees pahhandust, murret ja kurbdust ei sa tunda? Kas sinna siis armastust temma wasto olled ülesnäitnud? ja kas sinna siis waid rahho leida, kui so süddametunnistus sinnule ette heidab, et sinna omma sannakuulmatta melega sedda pahhandust, murret ja kurbdust omma perremehhele olled saatnud, ja et sinna feige se jures sü allune olled!

Martin. Kes peab siis ni pitka aia peäle ettemõtlemä?

Josep. Se on fergemeel, kui sinna ni pitka aia peäle mitte ette ei mõtle. Käl tulleb se aeg, et sinna tagga järrel se peäle pead mõtlemä ja sedda libbedaste kahhetsema.

Et farjaperremees Eröder sedda olli kuul- da sanud, siis räkis temma sedda ka jälle Koolmeistrelle ülles.

„Oh!“ ütles Koolmeister, „se on üks ustaw Jummalä armastaja ja üks tõsine ristiianimenne. Kui sesamma Josep nisugufes tõsises jummalakartuses omma ello ed- dast aiab ja lõppetab, oh mis õnnist põlwe leiab temma siis iggaweskes ellus! Tõest wägga suur õnnistus on siis temma otša.“

Hea tülki aia pärrast tuli Martin wägga kurwa näoga Josepi jure ja ütles temma wasto: Oh armas Josep, mis pean ma

nüüd teggema? Minna ollen üks kurri inni- menne; ma ollen kaua aega patto teinud, ja ei olle mitte ustaw olnud omma perremehhe ja liggimesse wasto, egga olle ka mitte Jum- malast holinud. Oh! mis nuhtlust ollen minna teininud!

Josep wastas temmale: Se ep olle kül mitte hea, et sinna nenda tännini olled ellä- nud, agga se on hea, et sa sedda nüüd weel tunnend. Kui sinna omma pattust ja üllekoh- tust ello biete kahhetse, kui sinna süddame pohjast sowid, et sa mitte nenda ep olleks ellä- nud, ja kui sinna nüüd keif üllekohhut ja patto tahhad mahhajätta: siis woid sinna weel nouu ja abbi leida. Gest wata! sellepärrast tuli Jesus Kristus mailma sisse, et nisuggused pattused Jummalast armo ja pattude andeks- andmist kätte saaksid.

Martin. Oh minna ollen wägga paljo patto teinud, kas Jummal mulle weel woib andeks anda?

Josep. Kui sinna agga tõsise melega omma patto kahhetse ja süddamest nouad omma meelt pärrandada ja pattust pöörda, siis woid sinna sedda kindlaste uskuda, et Temma sinnule armust so pattud andeks an- nab. Loe agga sedda rõmüst lähendamisse sanna, misga Jesus meid sellepolest Lukasfe Ewangeliummis 15. peatülkis õppetanud, üt- teldes: Misjuggune innimenne teie seast on, kennel sadda lammas on, ja kui ta ühhe neist ärrakantab, üks ta jätta ühheksakün- mend peäle ühheksa kõrbe, ja üks ta lähhä selle järrelle, mis on ärrakaddunud, künni

ra sedda leiab; ja kui ta saab leidnud, siis panneb temma sedda omma õllade peäle rõmoga. Ja kui temma koiõ saab, siis kutsub ta kokko sõbrad ja naabred ja ütleb neile: Olge minnoga rõõmsad, sest ma olen leidnud omma lamba, mis olli ärrakadunud. Minna ütlen teile, et nenda on rõõm taewas ühhe pattuse pärrast, kes meelt parrandab, ennami kui ühheksakümne peäle ühheksa õige pärrast, kellel meelparrandamist ei olle tarwis. (Luk. 15, 4—7.) Wata, sinna olled nisuggune lammas, kes Jesusse karjast on ärrakadunud. Jesus on omma Sanna ja Waimoga sinno järrel käinud, sind üllesotfimas ja omma karja jure taggast wimas. Kui sinna nõud õiete omma patto ärrarikmist tuuned ja pattust tahhad pöördä, siis on Temma sind leidnud. Minne agga rõõmsaste Temma jure ja pallu Temmalt armo ja hallastust. Temma wõttab sind rõmoga wasto, annab sulle keik so pattud andeks ja teeb sind õigeks ja õnsaks.

Martin. Oh, et minna sedda woiksin uskuda!

Josep. Jah! sedda woid sa kindlast uskuda, sest se seisab jo selge sannadega Piibli Namatus üllespandud. Kui need rahwas, kes Jesusst enne põlgasid nellipühhi esimesesl päwal Apostli Peetrusse jutluse pärrast ehmatasid ja kartusfega küsisid: Mehbed, wennad, mis peame meie teggema? Siis Peetrus ütles nende wasto: Parrandage meelt, ja iggäuks teie seast laske ennast ristida

Jesusse Kristusse nimme peäle pattude andeksandmisses, ja siis peare teie pühha Waimo anni sama. (Ap. Teg. 2, 37—38.) Mendasammoti kui se wangihoidja se sure ma wärrisemisse pärrast kangeste ehmatas, et temma ommad pattud kahheses ja Apostli Paulusse ja Sila wasto ütles: Isfandad, mis pean ma teggema, et ma õnsaks saan? Siis nemmad ütlesid: Usfi Isfanda Jesusse Kristusse sisse, siis saad sinna ja sinno perre õnsaks. (Ap. Teg. 16, 26—31.) Reed sannad ei tähhenda muud, kui sedda: Minne Isfanda Jesusse Kristusse jure, pallu Temmalt armo ja pattude andeksandmist; wõtta sannakuleitiko melega Temma õppetust wasto, ja panne omma lotust keigest süddamest Temma armo tootuste peäle: siis saad sinna ja sinno perre õnsaks, kui so perre seddasamma teeb.

Martin. „Oh Jummal, olle mulle pattusele armolinne!“

Josep. Jah, tõest, Temma annab sulle armo; tulleta ennese mele sedda armast lauls:

Et tulge kokko, pattused!
Et ruttage sü-allused!
Kui koormatud, ja waesed;
Waat Jesus süddant lahti teind
Keik, kes on wägga kumaks läind,
Ja tundwad wiggabusfend.

Ta wõttab wasto pattused;
Siis tulle: Jesus pattub kät,
Sind tahhab ärrapeästa.

Oh! tulle nuttes, uskudes,
Ja jalge ümber hakkades;
Ja mõttab hallastada.

Üks karjane ei lammastke,
Mis eländ on, ja nälgjane,
Ei jätta ial mahha:
Ühheksakümme ühheksa
Ja jättab kõrbe hõlata,
Ja otsib ühhe tagga.

Waat! Jeesus otsib süddamest
Sind äraakaddund lambokest,
Kunni Ta saand sind leida.
Oh! hing! end leida anna ka,
Ja hawadesse poe sa:
Ja woib weel armo heita.

Kui nemmad tük aega seddawisi teine teise-
ga said rälkinud, siis hakkas Martin need
Jummala Sanna Öppetused ja Tootused
uskuma ja sest rõmustama, et Jummal ka
temma kahhetsewat õhklamist ja palwet kuul-
nud ja temma pattud temmale andeks annud.

Oh mis armsaks innimeseks olli Martin
nüüd sanud! Keil üllekohhus ja kurri tõ olli
nüüd temma melest wägga hirmus! Temma
püdis nüüd süddamest Jummala Sanna jär-
rele ellada ja head tehha; ja kui temma mid-
dagi head Jummala Sanna järrele sai teinud,
siis tundis temma südda sest taewalist rõmo
ja Jummala rahho.

Sest aiast sadik rälisid nemmad hopis teist
wisi teine teisega kui enne sedda. Martin
sowis nüüd ilka, et Josep tedda pididi õpe-
tama: kuida temma kohhus on Ma peäl ellada.

Ja küsis temmalt saggedaste ja ütles:
„Kuida on mo kohhus selle ehk teise asja jures
tehha?“ — Sesugguste küsimiste peäle andis
Josep temmale iggalord Pübli Kamato õp-
petusfega utlust. Sest nenda kui temma Pü-
bli Kamatust sedda jummalikko tarkust isseen-
nesele olli sanud, nenda juhhatas temma nüüd
ka omma uskikluse sanud seltsimeest Marti-
nit sesinnatse jummalikko tarkusse hallika jure.

Martin ei woinud kaua aega mitte om-
ma süddant waigistada, et temma omma per-
remehhele üllekohhut teinud ja temma asjust
monda pettisel ja wargsel wisi kõrwale saat-
nud. — Josep selletas ja näitas temmale
Pübli Kamatust, et, „kes öiete pattust tah-
hab pöördä ja omma meelt parrandada, se
peab ka sedda omma liggimessele jälle noudma
heaks tehha ja lätte tasfuda, mis ka temmale
üllekohtusel wisi warra, ehk au, ehk rahha
polest on kahjo teinud.“ — Temma ütles ka,
et „pinda peab hawast wäljaliskuma, muido
ei woi haaw mitte terweks sada.“

Martin wastas: Oh Jummal! se ei olle
minnul mitte woimalik! Kuidas pean ma
sedda keil lätte tasfuma?

Josep ütles: Minna tahhan sulle selle
polest ühhe hea nou anda. Kui se sulle mitte
ennam woimalik ei olle, omma perremehhele
ärta tasfuda, ja heaks tehha, mis sinna pet-
misse ehk wargusega, laimamisega, wih-
hastamisega ehk mu kurja wisiiga temmale
üllekohhut ja kahjo olled teinud: siis minne
omma perremehhe jure ja tunnistä tem-

male keik sedda üllekohhut ülles, mis sinna temmale olled teinud ja pallu tedda, et temma sinno süüd ja eksitussed sulle tahhaks andeks anda. Ündko temma sulle so süüd andeks, karristago temma sind eht juhtugo sulle temma poolt, mis tahhes, siis sinna woid omma süddame tunnistust Jummalä ees waigistada. Ja et sinna sedda kahjo temmale ennam ei woi kätte tassuda, mis sinna temmale olled teinud, siis pead sinna sedda ennam eddespidi temma kasso noudma ja süddamest õigusse wiisil temmale head sowima.

Martin. Oh se on küll wägga raske tö!

Josep. Agga se on ka wägga õnnis tö ja sadab õpripis suurt kasso. Mõttele agga se tõlneride lilema Salkuusse peäle, kes ka palju illekohhut olli teinud. Temmal olli sedda joudo, et ta sedda illekohtusel kombel sadud warra jälle woi kätte tassuda, ja temma teggi sedda ka ja tassus sedda rohkeste jälle kätte. Gest temma ütles Jesuusse wasto nenda: Wata, Jõsand, minna annan omma poolt warrandust waestele, ja kui ma kellelegi ollen illekohto teinud, annan minna neljawõrra taggasi. Agga Jesus ütles temma wasto: Täna on sellesinnatse loiale õnnistus tulnud. (Luk. 19, 8. 9.)

Salkuus teggi nenda, kui Mosesse teises ramatus, 21^{mas} peatükis, 37^{mas} salmis ja 22 peatükis, 3^{mas} ja 6^{mas} salmis käästakse: „Kui kegi hõrga eht lamba warrastab ja tapab sedda, eht müüb sedda ärra; siis peab ta wiis hõrga ühhe hõrja wasto jälle andma,

ja nelli lammas ühhe lamba wasto. Kui wargus, õlgo hõrg, eht esel, eht lammas ellus alles temma kääst leitakse; siis peab ta kahhawõrra jälle maksma. Kui kegi omma liggimesele annab rahha eht riisto hoida, ja sedda warrastakse selle mehhe maiast ärra; kui warras leitakse, siis peab ta kahhawõrra maksma.“

Salkuus tassus sedda illekohtusel wiisil ennese pole kistud warra neljawõrra neile taggasi, kelle kääst temma sedda olli petnud, ja kellele temma sedda weel woi taggasi anda. Agga et temma ennam keikile ei woinud nenda omma jälle kätte tassuda, sepärrast, et temma ni mitme innimestele olli illekohhut teinud, sedda ta ei tunnudki, ja kes jo muist eht sunnud ollid, siis andis ta omma poolt warrandust waestele ja tassus nenda rohkeste se jao waeste kätte, mis temma ennam neile ei woinud taggasi anda, sedda ta olli petnud. Seganäitis temma ülles, et temma, Jummalä Sanna järrele, süddamest ommad pattud kahhetse ja wihkas, ja et ta illekohto asja ennese juwes ei sallind. Wata, se on tõssine patto tundminne, se on tõssine patto kahhetsemine, se on õige meleparrandamine ja pattust pööminne! — Ning, et Jesus nisuggust õiget meleparrandamisese wiija Salkuusse süddamest ja ellust näggi touswad, sepärrast ütles Ta temma wasto: Täna on sellesinnatse loiale õnnistus tulnud!

Kui nüüd Martin sedda sai kuulnud, siis temma teggi nenda kui Josep tedda olli jul-

hakanud, ja temma südda jäi täieste rahhule, ja sest aiaft sadik wiikäs temma süddamest feik ütlekohhut, noudis ifka digust tagga ja olli üks ustarw fullane. Ükskord tähtis perremees omma sullast Martinit ühte kotta, mis neist kangel ärra olli, sata; agga Martini mele pärrast ei olnud mitte sedda pitka teed käia, ja temma kaebas sedda Josefile. Sesamma wöttis Piibli Ramato lahti ja oesis sedda kuendamä peatükki, Apostli Paulusse rama-tust, Ewesusse Rahwale kirjutud, ülles ja ütles: Wata siin, mis sinna Jummal Apostli Paulusse läbbi sind käsib, üteldes: „Teie sullased, kuulge nende sanna, kes teie Is-sandad on lihha polest kartusse ja wärris-tussega, omma süddame waggadusfes, nenda kui Kristusse Sanna.“ — Kui nüüd Is-sand Jesus Kristus sind olleks käsknud, kas sinna siis sedda ei tahhaks tehha? Nüüd sa kuled, et Jummal sind sefannatse omma Sanna läbbi käsib, et sinna omma perremehhe sanna pead kuulma nenda kui Kristusse Sanna. Kule weel, mis Jummal Sanna ütleb: „Ei mitte silmakirjaks tenides, kui need, kes innimeste mele pärrast püüdrowad olla, waid kui Kris-tusse sullased, kes Jummal tahemist süd-damest tewad, kes heal meel Is-sandat te-niwad ja mitte innimesi.“ — Wata, kas sa nüüd kuled? Sepärrast minne siis sedda-maid, minne rõõmsaste ja heamelega sinna, kuhho perremees sind tahhab läkkitada, ja mõtle, et Jummalal siis hea meel sinnust on, kui sa hea melega omma perremehhe sanna kuled, sepärrast et Jummal sedda on käsknud.

— Ja peäle sedda ütleb weel Jummal Sanna: „Ja teädke, mis head legi ial saab tei-nud, et temina sedda saab Is-sanda käest, olgo fullane, ehk wabba innimenne. (Ewes. 6, 5—8).

Martin sai sest Jummal Sanna õppe-tussest diete hästi arro. Ta ei lausunud selle peäle sannagi, waid läks nüüd wiwimatta sinna, kuhho temma perremees tedda olli käsk-nud minna.

Kui temma jälle sai loio tulnud, siis aias Josef temmaga jälle omma kõnnet eddasi ja ütles ta wasto: Käl on, parrago Jummal, ka mitto nisuggust sullast ja ümmardajat, kes kül ni kaua omma perremeeste ehk perrenaeste kässo järrele tewad, kui nemmad teädrowd, et need neid tähhele pannewad, ehk nende tö jär-rele watawad. Agga ni pea kui nad arwa-rowd, et perrewannemad neid mitte ei sa täh-hele panna egga nende tö järrele wadata, siis on need se jures laisad ja holetumad ja tewad monda asja teistwiisi, kui neid on kästüd. Seddawisi teniwad nemmad omma perrewan-nemad üksipäinis silmakirjaks. Agga ni-sugguste wasto ütleb Jummal Sanna nenda: „Sullased, kuulge keikis asjus nende sanna, kes teie is-sandad on lihha polest, ei mitte silmakirjaks, kui need, kes innimeste mele pärrast püüdrowad olla, waid wagga süddamega, Jummalat kartes; ja feik, mis teie ial wot-tate tehha, sedda tehke süddamest, nenda kui Is-sandale, ja ei mitte innimestele: ja teädke, et teie Is-sanda käest pärrandusse palka peate

sama, sest teie tenite Jõsandat Kristust. Nagga kes üllekohto teeb, peab ennese kätte sama, mis ta on üllekohto teinud, ja siin ei peta luggu ei ühhestki ennam kui teisest.“ (Kol. 3, 22—25). Sepärrast, kui sind ka Ma peät ükski perremees ehk isand tähele ei panne, siis mõite ommetige ikka se peäle, et Kristus, sinno leige illem Jõsand, sind iggal aial näab, ja et sinna ükskord temma kääst pead pärrandusse palka sama, sedda möda, kuida sa olled teinud.

Pärrast sedda panni Josef ka tähhele, et üks ümmardaja omma perremehhe maiast ikka middagi omma emmale wiis. Esite wiis ta temmale üht ja teist toidusse asja. Ta sõi monnikord kuuwa leiba ja wiis sedda woid, mis ta omma perrewannematte kääst leiwa jure sai, omma emmale. Wendasammoti kui temmale lihha anti leiwa kõrwa süa, siis andis temma ka sedda omma emmale. Et se ümmardaja ni süddamest omma emma eest muret kandis, sedda fitis käl Josef wägga, üteldes: Jummal Sannas on üllespandud, et nenda kui meie omma wannematte kääst olles me paljo head sanud, nenda peame meie ka neile jälle süddamest head teggema, sest on Jummalal hea meel. Apostel Paulus ütleb: Omma wannemille head jälle raskuma — se on hea ja armas Jummal ees. (1 Tim. 5, 4.) Nagga wimakš panni Josef sest ümmardajast ka tähhele, et temma ka omma kääga üht ja teist perremehhe asjust wõttis ja sedda wargjel wiisil emmale wiis. Misuggust

kutsa tööd ei woinud Josef mitte rahhoga nähha. Temma kutsus sedda ümmardajat ükskord isseärranis kõrwale ja ütles ta wasto: „Kule sinna — et se lähhä korda, et sinna omma perremehhe asjadest middagi isse omma kääga wõttad ja wargjel wiisil omma emmale wiid. Se on üks üllekohto tö, ja ristiiinimessel ei sünni sedda mitte tehha.“

„Oh need on tühsad asjad, mis minna ollen wõtnud,“ wastas se ümmardaja, „ja mo emmal on neid häddast tarwis ja ennam hopis kui mo perremehhel.“

Josef ütles: Se woib käl tössi olla, ja se olleks ka siis kitusse wäärt, kui sinna omma emma pärrast bigusse kombel murret kannaksid. Nagga kui sinna omma perremehhe asjust wargjel wiisil kõrwale sadad ja omma emmale annad, siis ei olle se ennam üks hea ehk kitusse wäärt tö, waid üks üllekohto ja patto tö. Se on üks wägga pahha ja hirmus asst, kui inimenne mitte iggal aial omma liigainesse wasto ustaw ei olle. Kule, mis Jõsanda Sanna selle polest teniate wasto ütleb: Apostel Paulus kirjutab Titussele, üteldes: „Sullasid kääsi omma enneste isсандatte sanna kuuida, keikis asjus nende mele pärrast olla, ja et nemmad ei hauku wasto, ja ühtegi kõrwale ei sada, waid et nennamad keik head eruuft üllesnäitawad, et nennamad Jummal meie Dnisteggia õpperussele keikipiddi woiksid illo tehha. (Tit. 2, 9. 10).

Siin kuled sa, et Jummal Sanna teniaid nehassuggust kääsib:

1) Et teniad omma perrewannematte sanna peawad kuulma. (Ewefusse Rahwale kirjo-
tud ramatus, luendamas peatükkis ööldakse:)
otsego Kristusse Sanna.

2) Et teniad peawad püüdma keikis asjus
omma perrewannematte mele pärrast olla, Se
on: keikide nisugguste asjade sees, mis mitte
Jummala Sanna wasto ei käi.

3) Et teniad omma perrewannematte sanna
wasto ei pea haukuma, waid süddamelikko
allandusfega ja lapselikko kartusfega, selge
armastusfega ja hea melega nende tahtmisse
ja sanna järrel teggema.

4) Et teniad omma perrewannematte war-
randusfest ühtegi ei pea körwale saatma, waid
et nemmad nende wasto keik head truust pea-
wad üllesnäitama. Üks tenia näitab siis
truust ülles, kui temma sedda teeb, mis tedda
on lästüd ja mis temma kohhus on tehha. —
Ning oh, mis suurt waewa saab siis so südda
tundma, kui so perrewannemad sedda teada
sawad, et sinna nende wasto mitte ep olle
tru ja ustaw olaud? Sest siis pead sinna
sedda süddame raskust tundma, et nemmad
sind ennam mitte ei woi uskuda, ja et sinna
nende armastust ja nende lotust sinno truusse
peäle olled ärrakautanud. Jummala ja Tem-
ma armo peäle ei woi sa ka mitte omma
lotust panna, sest Temma ei woi sinno kurja
ja üllekohto töga mitte rahhul olla, waid Ta
peab, kui üks öige Jummal, sind karristama,
et sinna Temma Pühha Rässo ülle olled ast-
nud. Eks sa olle siis üks õnneto ja willets
innimenne?

Oh se pärrast ärra te sedda mitte. Kufe
ma tahhan sinnule ühhe hea nou anda. Et
sinna omma emma pärrast murret kannad,
süs minne ja tägi omma perrewannemattele
omma emma waesust ja pudust ülles, ja pallu
nende käest sedda ehk teist asja, mis emma
hädast tarwitab, hea sannaga; sest hea
sauna leiab ikka hea paiga. Ja wata! selle
wisiga ei kauta sa mitte nende armastust sinno
wasto egga nende lotust sinno truusse peäle
ärra. Ja se on öige au ja öige õn. Oh,
mis kallist rahho ja rõmo tunneb innimenne,
selle süddames se tunnistus on, et teised igga-
pidi temma truusse peäle lindlaste woiwad
lota ja keige asjade jures tedda täieste uskuda.
Se on öige au ja annab nisuggust rõmo tund-
mist süddamete, mis minna mitte ei tahhaks
kuningatte au kronide wasto wahhetada. Ja
se jures woib innimenne ka sega rõmustada,
et Jummalal temma truusest hea meel on, ja
et Ta tedda õnnistab.

Sesinane Josepi maenitus käis se üm-
mardaja läbbi süddame. Temma teggi nenda,
kui Josep tedda olli juhhatanud, ja keik läks
wägga hästi korda. Ta jäi ka weel kawa
aega sinna tenistusse ja sai omma perrewan-
nemattesi sedda rõmo tunda, et nemmad tem-
maga täieste rahhul ollid ja temma emmase
helde käega abbi näitsid, kui temmal abbi tar-
wis läks.

Üksford tuli Josep ühhe teise perremehhe
sullasfega kokko, selle nimmi olli Kottlib.
Selle südda olli tullist wihsa täis omma per-
remehhe peäle; sesamma olli nattoke kurja ja

håbbematta wiſil ennast temma wasto ülles-
nåitand, ja sepårrast tahtis Kotliib omma
perremehhele mondasuggust pahha ja kahjo
tehha. — Josef ütles selle peäle temma wasto:
„Egga sinna ommitige sedda ei te? Se tõ ei
teeks sinnule küt mitte au.“

Kotliib ütles: Oh tühhi tagga, miſs ta
on siis minnoga ni pahha ja håbbematta wiſil
umberkåinud!

Josef. Egga se polle küt ühtegi kita, kui
temma sinnule on liga teinud: agga temma
üllekohto tõ ei anna sulle weel mitte sedda
õigust kätte, et sinna se wasto temmale jälle
woikſid liga tehha.

Kotliib. Woi nenda, kas minna siis pean
keige se jures rahhul ja wait ollema?

Josef. Ei mitte, waid te nenda, kui sa
arwad, et sa hea süddametunnistusega sedda
håbbinaero ennese peält årrasafad, mis so per-
remees üllekohtusel wiſil sinno peäle on saat-
nud. Agga kui sinna nõud peäle sedda omma
perremehhe wasto ennam ei tahha uſtaro olla,
waid temmale kurja ja kahjo tehha, siis ei
woi sinna ei polegi sedda håbbinaero ennese
peält årrasafata, waid siis olled sa hopis omma
au årrakautanud. Ja kui sinna arwad, et
so perremees sinnule on üllekohtut teinud,
ja sinna selle järrele ka temmale hakkad üle-
kohtut teggema, ütles, kas sinna siis parrem
olled kui tenma?

Kotliib. Agga tenma peab sedda omme-
tuge tunda sama, et ta minnule on liga teinud?

Josef. Agga kui sinna üllekohtusel kom-
bel sedda temmale tahhad tunda anda, siis ei
olle sul weel mitte õige riſti-usfo tundmist, sest
Jummala Sanna ütles Apostli Peetruse
esimeses ramatus, teises Peatükis, nenda:
„Teie sullased, kuulge keige kartusega om-
ma isfandatte sanna, ei mitte ükspäinõis
heade sanna, kes järrele andwad, waid ka
tiggedatte sanna. Sest se on arm, kui
kegi süddametunnistusse parrast Jummala
ees keik kurwastust heaks wõttab ja üle-
kohtut kannatab. Sest mis kitus on se,
kui teid sõi parrast peksetakse, ja teie nenda
kannatlikud ollete? Agga kui teie head
tehhes ja kurja nõhhes kannatate, se on
arm Jummala jures. Sest seks ollete teie
kutsutud, et ka Kristus on teie eest kan-
natanud, ja teile tähte jåtnud, et teie
peate temma jälgedes kåima, kes ei olle
pattu teinud, ja kelle suust polle pettust
leitud; kes ei sõimand wasto, kui tedda
sõimati, kes ei åhwardand, kui ta kama-
tas, waid andis selle hõleks, kes diete koh-
hut moistab.“ (1 Peetr. 2, 18 — 23.)

Kas sa nõud kuled Kotliib? Sepårrast
jåtta nõud se kurri non mahha. Någi omma
perremehhega selle asja parrast moistlikult, ja
selleeta temmale sedda allandlikul wiſil, mis
asja polest temma sinnule on liga teinud;

toota temmale iggapiddi truust üllesnäidata ja pallu tedda, et temma sinno waato eddespiddi ennam armastust tahhaks üllesnäidata ja sinnoga parreminne ümberkäia, küllab siis keif korda lähhab.

Nenda ei olnud Josep mitte üksipäinis üks ustaw fullane ommas tenistusēs, waid ka se jures üks õnnistud tõriist teiste innimēste aialikkuks ja iggawesfeks õnnistusfeks, nenda et mitto temma läbbi tõe tundmisē ja meleparrandamisē pole said juhhatud, ja seks olli ta sanud Piibli Namato luggemisē ja palwette tegemisē läbbi.

Monne aia parrast lōks temma selle perremehhe jurest ärra, kes temma truust ja jummalakartust kül olli tunda sanud. Kuhho ta parrast sedda on sanud, ja kas ta weel ellab, sest ei olle ühtegi teada. Kui temma weel peaks ellus ollema, kül ta siis nüüd wiist isse perremees on. Kui ta ifka weel nisugguse õige usfo ja jummalakartusēga omma ello aiab, ja ka teisi tõetuudmisē ja meleparrandamisē pole juhhatab: oh kui paljo head woib ta siis tehha! Oh, mis suurt rõmo ja au saab ta siis tullemas ellus tunda! — Kui temma ükskord taewas keif neid näab, sedda temma iggawesē õnnistusē te peäle on juhhatanud, ja kui ta kuleb neid kolmaino Jummalaisē tänno, kitust ja au andwad se eest, et Jummal neid temma läbbi on patto hukatusēst peästnud ja omma iggawesē armo ja õnnistusē riki on juhhatanud: oh kui lõpmatta suur saab siis temma õnnistus ja au ollema! —

Kes isseennast armastab, ja kes omma õnne ja õnnistusē parrast süddamest muret kannab, se otfigo sedda seält, kust se waene Josep sedda on leidnud. Algga Jummal andko iggaühhele seks omma armo ja abbi üllemest! Amen.

